

STRATEGII DE DEZVOLTARE ÎN INDUSTRIA FILMULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

DEVELOPMENT STRATEGIES IN THE FILM INDUSTRY IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

LUDMILA TIMOTIN¹

doctor în științe economice, lector universitar,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

<https://orcid.org/0000-0001-8497-0378>

CZU 791(478)

DOI <https://doi.org/10.55383/amtap.2025.2.13>

În perioada sovietică cinematografia moldovenească a cunoscut o dezvoltare semnificativă, fiind susținută de stat și considerată un instrument de propagandă. Studioul Moldova-Film, înființat în 1952, a jucat un rol important în producția de filme artistice și documentare. După obținerea independenței în 1991, industria cinematografică din Moldova a trecut printr-o perioadă de stagnare, iar producția de filme a scăzut considerabil. Totuși, în ultimele decenii, au apărut studiouri private care au reușit să se adapteze noilor condiții economice și să producă filme independente. Un exemplu notabil este filmul „Nunta în Basarabia” (2010), o coproducție Moldova-România-Luxemburg, realizată fără implicarea financiară a statului. De asemenea, Uniunea Cineaștilor din Moldova, fondată în 1962, continuă să protejeze și să promoveze interesele profesionale ale cineaștilor din țară. Cinematografia din Republica Moldova a traversat un drum lung și provocator de la obținerea independenței în 1991. În cei 30 de ani de independență industria cinematografică a întâmpinat dificultăți majore, însă recent s-au înregistrat semne clare de revitalizare și adaptare la noile condiții economice. Apariția studiourilor private și producția de filme independente sunt dovezi concrete ale acestei evoluții pozitive.

Cuvinte-cheie: strategii economice, industrie cinematografică, cultură locală, provocări economice, parteneriat public-privat

During the Soviet period, Moldovan cinematography experienced a significant development, being state-supported and considered a propaganda tool. The Moldova-Film studio, established in 1952, played an important role in the production of feature and documentary films. After gaining independence in 1991, the Moldovan film industry went through a period of stagnation, and film production decreased significantly. However, in the recent decades, private studios have emerged, adapting themselves to the new economic conditions and producing independent films. A notable example is the film “Nunta în Basarabia” (Wedding in Bessarabia) (2010), a Moldova-Romania-Luxembourg co-production, created without state financial involvement. Additionally, the Union of Filmmakers of Moldova, founded in 1962, continues to protect and promote the professional interests of the country's filmmakers. The cinematography of the Republic of Moldova has traveled a long and challenging road since gaining independence in 1991. In the 30 years of independence, the film industry has faced major difficulties, but recently there have been clear signs of revitalization and adaptation to the new economic conditions. The emergence of private studios and the production of independent films are concrete evidence of this positive evolution.

Keywords: economic strategies, film industry, local culture, economic challenges, public-private partnership

Introducere

Impactul cinematografiei asupra culturii din Moldova este semnificativ și complex. Pe măsură ce industria se dezvoltă și se adaptează, contribuțiile ei culturale devin tot mai evidente. Filmele moldovenești reflectă identitatea națională, promovează limba și literatura locală, educă și sensibilizează publicul asupra problemelor sociale și facilitează interacțiunea culturală. De asemenea, cinematografia contribuie la crearea de noi talente și are un impact economic pozitiv, prin crearea de locuri de muncă și atragerea de investiții.

¹ E-mail: ludmila_tima@yahoo.com

Astfel, revitalizarea și adaptarea industriei cinematografice nu doar că sprijină dezvoltarea economică, dar și îmbogățește cultura locală, contribuind la menținerea și promovarea identității și valorilor naționale. Această legătură între revitalizarea industriei cinematografice și influența ei culturală subliniază importanța susținerii continue a producției de filme în Moldova, pentru a valorifica pe deplin potențialul ei economic și cultural [1].

Cinematografia moldovenească: între expresie culturală și strategie de dezvoltare

Cinematografia din Moldova îmbogățește și diversifică cultura locală, contribuind totodată la dezvoltarea economică și socială a țării, subliniind astfel importanța susținerii continue a producției de filme în această regiune. Se pot evidenția mai multe căi prin care cinematografia influențează cultura locală:

1. *Reflectarea identității naționale* relevată în filmele moldovenești contribuie la definirea și conservarea identității naționale prin abordarea unor teme legate de istorie, tradiții și valori culturale. Ele aduc în prim-plan povești autentice despre viața și experiențele oamenilor din Moldova. Aceste filme funcționează ca o oglindă culturală, păstrând vie memoria unor evenimente istorice cruciale (precum perioada sovietică sau tranziția), promovând folclorul și ospitalitatea moldovenească. Regizorii contemporani explorează adesea tema migrației, oferind o perspectivă emoționantă asupra diasporei și a legăturii neîntrerupte cu pământul natal.

2. *Promovarea limbii și literaturii naționale* în cinematografie este un mijloc eficient de afirmare a limbii române și a literaturii de pe ambele maluri ale Prutului ca elemente identitare. Adaptările cinematografice ale operelor literare locale contribuie la popularizarea acestora și la menținerea interesului pentru ele. Prin dialoguri autentice și scenarii bazate pe opere clasice sau contemporane cinematografia contribuie la standardizarea și îmbogățirea vocabularului în rândul tinerilor. De asemenea, subtitrările și dublările în alte limbi, utilizate la festivaluri internaționale, ajută la exportul limbii și al expresiilor culturale unice, transformând filmul într-un ambasador lingvistic.

3. *Educație și conștientizare*. Filmele documentare și de ficțiune pot aborda subiecte sociale importante, cum ar fi problemele de mediu, drepturile omului, sănătatea și educația. Aceste producții contribuie la creșterea conștientizării publicului cu privire la diverse probleme și pot stimula discuții și acțiuni în comunitate. Filmul devine un instrument puternic de schimbare socială. De exemplu, documentarele pot oferi o platformă pentru vocile marginalizate sau pot detalia impactul corupției sau al schimbărilor climatice asupra comunităților rurale. Acest tip de conținut vizual și narativ este adesea mai eficient în a genera empatie și implicare civică decât simple rapoarte sau știri.

4. *Interacțiunea culturală* din cadrul festivalurilor de film și al altor evenimente cinematografice întrunesc cinești și spectatori din diverse colțuri ale lumii, facilitând schimbul cultural și promovând diversitatea. Exemple notabile sunt Festivalul Internațional de Film Documentar CRONOGRAF, Festivalul Internațional de Film RAVAC și alte evenimente, precum Zilele Filmului Românesc (ZFR), care contribuie la formarea acestei interacțiuni. Asemenea festivaluri nu sunt doar locuri de proiecție, ci și piețe de film (pitching sessions) și workshop-uri, unde profesioniștii locali intră în contact cu producători și distribuitori internaționali, integrând astfel Moldova în circuitul cinematografic european și mondial.

5. *Crearea de noi talente*. Cinematografia încurajează dezvoltarea și promovarea talentelor locale în domeniul filmului, fie că este vorba despre regizori, actori, scenariști sau tehnicieni. Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (AMTAP) din Chișinău joacă un rol important în formarea noilor cinești. Absolvenții AMTAP și ai altor școli de profil beneficiază de practica directă oferită de producțiile locale. Producția de film creează o masă critică de specialiști în domenii tehnice (lumină, sunet, montaj, post-producție), ajutând la profesionalizarea industriei. Succesul la festivaluri al tinerilor regizori inspiră și motivează noua generație să urmeze o carieră în arta filmului.

6. *Impactul economic*. Deși industria cinematografică din Moldova se confruntă cu provocări financiare, producția de film poate avea un impact pozitiv asupra economiei locale prin crearea de

locuri de muncă și atragerea de investiții. Impactul economic se manifestă prin efectul multiplicator: banii cheltuiți de echipele de filmare (cazare, catering, transport, închirierea de echipamente locale) stimulează direct sectoarele conexe. Introducerea unui sistem de „cash rabate” (rambursare a unei părți din cheltuieli) ar putea atrage mai multe producții străine (ca cele din România, de exemplu), transformând Moldova într-o destinație atractivă pentru filmări și generând venituri substanțiale pentru bugetul de stat [2].

Evoluția cinematografei și necesitatea elaborării strategiilor economice pentru dezvoltarea ulterioară a industriei cinematografice subliniază impactul pozitiv asupra culturii locale și importanța abordării provocărilor economice actuale.

Strategii financiare și structurale pentru dezvoltarea filmului moldovenesc

În contextul transformărilor economice și tehnologice, cinematografia moldovenească își continuă parcursul de adaptare și inovație, aducând o contribuție semnificativă la îmbogățirea și diversificarea culturii locale [1, 3]. Acest proces necesită implementarea unor strategii economice bine gândite, care să sprijine producția de film și să atragă investiții atât din partea sectorului public, cât și privat. Doar astfel se pot depăși provocările economice actuale, asigurându-se în același timp un mediu favorabil pentru dezvoltarea și prosperitatea industriei cinematografice din Moldova.

Având în vedere provocările economice actuale, strategiile economice de dezvoltare a industriei cinematografice din Moldova pot fi abordate în diverse moduri:

1. *Finanțare guvernamentală și fonduri publice* prin crearea unui fond cinematografic național, care să ofere sprijin financiar consistent pentru producția de filme. Acest lucru ar putea include subvenții, împrumuturi cu dobândă redusă și finanțare de la bugetul de stat. Este esențial ca finanțarea să fie stabilă și previzibilă pentru a permite producătorilor de film să planifice și să execute proiecte de lungă durată. Un fond cinematografic național solid, administrat de o entitate independentă precum *Centrul Național al Cinematografiei*, ar asigura nu doar producția, ci și *dezvoltarea de scenarii, distribuția și promovarea* filmelor. Transparența în procesul de alocare a fondurilor este crucială pentru a construi încredere și pentru a încuraja participarea cât mai multor cinești. Stabilitatea financiară permite, de asemenea, *coproducții internaționale*, reducând riscurile financiare pentru cineștii locali [4].

2. *Parteneriate public-private* care presupun încurajarea colaborărilor între sectorul public și cel privat pentru a atrage investiții în industria cinematografică [5]. Aceste parteneriate pot include sponsorizări, coproducții și investiții directe din partea companiilor private, interesate de promovarea brandurilor lor prin film. Colaborările public-private pot lua forma unor *fonduri mixte*, unde statul oferă o parte din finanțare, iar sectorul privat completează.

3. *Infrastructură și tehnologie*. Dezvoltarea infrastructurii necesare pentru producția de film, cum ar fi studiouri de film moderne, echipamente de înaltă calitate și facilități de post-producție. Investițiile în tehnologie pot crește competitivitatea industriei și ar putea atrage producții internaționale.

4. *Programe de formare și educație*. Sprijinirea educației și formării profesionale în domeniul cinematografei prin intermediul instituțiilor de învățământ și a programelor de training specializate. Aceasta include parteneriate cu universități și școli de film, precum și programe de mentorat și workshop-uri pentru cinești în devenire.

5. *Promovarea filmului moldovenesc pe plan internațional* prin organizarea și participarea la festivaluri internaționale de film, precum și promovarea filmelor moldovenești pe platforme de streaming globale. Acest lucru poate crește vizibilitatea industriei și atrage atenția asupra talentelor și producțiilor locale.

6. *Înlesniri fiscale și financiare*, care, în contextul industriei cinematografice din Moldova, pot fi folosite pentru a atrage producții de film străine și pentru a sprijini producțiile locale. Aceste stimulente pot reduce costurile de producție și pot face ca Moldova să devină o destinație atractivă pentru

cinești. Beneficiile obținute din aceste măsuri pot include creșterea numărului de filme produse, dezvoltarea infrastructurii cinematografice și crearea de locuri de muncă în sectorul cultural și creativ. Totodată, implementarea stimulentei fiscale poate fi marcată de lipsa de transparență și control, ceea ce poate duce la abuzuri și corupție. Este important ca guvernele să monitorizeze și să evalueze eficiența acestor măsuri, pentru a se asigura că ele aduc beneficii reale economiei [6].

Prin adoptarea acestor strategii economice industria cinematografică din Moldova poate beneficia de un cadru propice pentru dezvoltare și inovație, contribuind astfel la creșterea economică și culturală a țării.

Concluzii

Revitalizarea industriei cinematografice din Republica Moldova reprezintă o direcție strategică cu impact profund asupra dezvoltării culturale, sociale și economice a țării. Cinematografia nu doar reflectă identitatea națională, ci funcționează ca un catalizator al inovării, educației și interacțiunii internaționale. În contextul provocărilor economice actuale, implementarea unor strategii de dezvoltare bine fundamentate, precum finanțarea publică sustenabilă, parteneriatele public-private, investițiile în infrastructură și tehnologie, formarea profesională și stimulentele fiscale sunt esențiale pentru consolidarea acestui sector.

Prin adoptarea unor asemenea măsuri, industria filmului poate deveni un domeniu competitiv și atractiv, capabil să genereze valoare economică, să creeze locuri de muncă și să promoveze cultura moldovenească pe plan internațional. Astfel, cinematografia moldovenească se poate afirma nu doar ca expresie artistică, ci și ca pilon strategic al dezvoltării durabile în Republica Moldova.

Referințe bibliografice

1. *Politici culturale în Republica Moldova*. MoldArte. Disponibil: <https://moldarte.eu/ro/politici-culturale-in-republica-moldova/> [accesat 2025-03-11].
2. MINISTERULUI CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA. Site web. Disponibil: <https://mc.gov.md/ro/content/ministrul-sergiu-prodan-s-intalnit-cu-ambasadoarea-suedie> [accesat 2025-03-11].
3. *Politicile Culturale ale Republicii Moldova*. Ianuarie 2015. Disponibil: <https://www.slideshare.net/slideshow/> [accesat 2025-03-12].
4. *Strategia de dezvoltare a culturii „Cultura 2020”*. Disponibil: <https://mecc.gov.md/ro/content/strategia-de-dezvoltare-culturii-cultura-2020> [accesat 2025-03-11].
5. *Strategia de dezvoltare a culturii – 2030*. Disponibil: <https://www.mc.gov.md/ro/content/conditii-pentru-strategia-culturii-2030> [accesat 2025-03-12].
6. *Impactul politicii fiscale asupra dezvoltării economice: provocări și oportunități*. Disponibil: <https://revistaverso.ro/> [accesat 2025-03-12].

Manuscris primit la 10.11.2025. Acceptat pentru publicare la 01.12.2025².

2 Acest articol este distribuit sub licența Creative Commons Attribution–NonCommercial–NoDerivatives 4.0 Internațional.